

Møteinnkalling - Kontrollutvalget i Namsos kommune

Arkivsak:	24/35
Møtedato/tid:	23.01.2024 kl. 09:00
Møtested:	Møterom Saga - kommunedel Namdalshagen

Møtet avvikles for åpne dører, i tråd med kommuneloven § 11-5.

Sakliste

Saksnr.	Sakstittel
01/24	Tilbakemelding på oppfølging forvaltningsrevisjonsrapport barnefattigdom
02/24	Bestilling av forvaltningsrevisjon - Psykisk helse, rus
03/24	Plan for forvaltningsrevisjon - Bestilling av risiko og vesentlighetsvurdering
04/24	Plan for eierskapskontroll - Bestilling av risiko og vesentlighetsvurdering
05/24	Kontrollutvalgets årsrapport 2023
06/24	Referatsaker januar 2024
07/24	Innspill til kontrollutvalgets arbeid
08/24	Kontrollutvalgets årsplan 2024
09/24	Godkjenning av protokoll

Eventuelle forfall, eller spørsmål om habilitet, meldes til Konsek Trøndelag IKS
v/ Einar Sandlund på telefon 938 97 555, eller e-post: einar.sandlund@konsek.no

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Steinkjer, 16.01.2024

Snorre Ness (sign.)
Leder av kontrollutvalget

Einar Sandlund/s/
Seniorrådgiver
Konsek Trøndelag IKS

Kopi: Varamedlemmer, ordfører, kommunedirektør og Revisjon Midt-Norge SA

Tilbakemelding på oppfølging forvaltningsrevisjonsrapport barnefattigdom

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Namsos kommune

Møtedato

23.01.2024

Saknr

01/24

Saksbehandler Einar Sandlund

Arkivkode FE-217, TI-&58

Arkivsaknr 21/383 - 16

Forslag til vedtak

Kommunedirektørens skriftlige tilbakemelding datert 15.01.24 tas til orientering og kontrollutvalget avslutter saken.

Vedlegg

Tilbakemelding oppfølging anbefalinger i forvaltningsrapport barnefattigdom

Saksopplysninger

Kommunestyret fattet i sak PS7/23 kontrollutvalgets innstilling til vedtak:

- *1. Kommunestyret tar forvaltningsrevisjonsrapport – Barnefattigdom, til orientering
2. Kommunestyret ber kommunedirektøren følge opp rapportens anbefalinger:
 - Utarbeide handlingsplan mot barnefattigdom
 - Innhente erfaringer fra brukerne og bruke disse i sitt forbedringsarbeid
 - Fortsatt arbeide for å forbedre kommunikasjon og samarbeid med lag og organisasjoner
3. Kommunestyret ber kommunedirektøren innen 31.12.23 om skriftlig rapport til kontrollutvalget på hvordan anbefalingene i punkt 2 er fulgt opp

Kommunedirektøren har gitt skriftlig tilbakemelding datert 15.01.24, jfr. vedlegg.

I hovedtrekk vil problemstillinger i handlingsplan mot barnefattigdom innarbeides og koordineres i kommunens øvrige planverk.

Innhenting av brukererfaringer har ikke skjedd de senere år, men vil bli gjennomført i 2024/25.

Gjennom eget prosjekt, bruk av digitalt verktøy og tiltak i vedtatt kulturplan er det lagt opp kommunikasjon og samarbeid med frivillig sektor

Sekretariatet vil vise at kommunestyret, utover kontrollutvalgets innstilling, i sak PS7/23 vedtok følgende

Namsos kommunestyret vedtar at utvalg for FOLK i neste møte får en skriftlig og muntlig orientering om lokal praksis rundt Nav kontorets tilgjengelighet, om krav til dokumentasjon og om samhandling med aktuelle frivillige organisasjoner, samt hvilke individuelle og skjønsmessige vurderinger som tas for familier med barn ved utredning av økonomisk sosialhjelp og akutt nødhjelp.

Oversendes uten realitetsorientering:

I handlingsplanen mot barnefattigdom ønskes følgende vurdert: tversektorielle budsjettmidler, et tverrsektorielt team som jobber helhetlig med familier, gratis skolefritidsordning for 1-4 klasse, de sosiale tjenestenes organisering, gratis halleie i hele kommunen, digitalt utenforskap og bruken av universelle kontra spesifikke ordninger.

Vurdering

Sekretariatet er av den oppfatning at kommunedirektørens skriftlige tilbakemelding gir en god beskrivelse av hvordan rapportens anbefalinger følges opp, samt viser forøvrig til kommunestyrets utfyllende vedtak. Kontrollutvalget anbefales å ta tilbakemeldingen til orientering og anse saken som avsluttet.

KONSEK TRØNDELAG IKS
Postboks 2564
7735 STEINKJER

Vår referanse	Deres referanse	Saksbehandler	Tlf. saksbehandler	Dato
2024/406-1	Einar Sandlund	Arnt Ivar Jakobsen	91794327	15.01.2024

Tilbakemelding oppfølging anbefalinger i forvaltningsrapport barnefattigdom

Tilbakemelding og status i oppfølging av vedtak i kontrollutvalget sak 01/23 og sak i kommunestyret PS 7/23.

Tilbakemeldingen gjelder vedtakets punkt 2:

2. Kommunestyret ber kommunedirektøren følge opp rapportens anbefalinger:

- *Utarbeide handlingsplan mot barnefattigdom*
- *Innhente erfaringer fra brukerne og bruke disse i sitt forbedringsarbeid*
- *Fortsatt arbeide for å forbedre kommunikasjon og samarbeid med lag og organisasjoner*

- *Utarbeide handlingsplan mot barnefattigdom*

Etter en helhetsvurdering er det vurdert at det er hensiktsmessig å innarbeide disse problemstillingene inn i øvrige planer. Dette for å sikre helhet og sammenheng i både korte- og langsiktige tiltak. Et konkret eksempel på dette er tiltaksdelen i den kommende plan for forebyggende arbeid med hjemmel i barnevernslovgivningen. Her vil det være konkrete tiltak som vil avhjelpe problemstillinger knyttet til barnefattigdom og utenforskap. Denne planen er i sammenheng med den vedtatte temaplanen - Plan for et helhetlig oppvekstmiljø.

[Kulturplan – Temaplan for kultur, idrett og frivillighet](#) ble vedtatt 21.09.2023. Hovedmålet i planen er: «I Namsos kommune har alle mulighet til å oppleve, skape og delta i et inkluderende og mangfoldig kulturliv».

Planen er inndelt i åtte innsatsområder. «Ung kultur» er ett av disse områdene, og har disse delmålene:

- Alle barn og unge i Namsos har mulighet til å være med på minst én organisert fritidsaktivitet
- Kommunens unge innbyggere har attraktive aktivitetstilbud og møteplasser
- I Namsos opplever alle barn og unge mestring, tilhørighet og medbestemmelse gjennom kultur

Barnefattigdom vil være en sentral problemstilling å adressere for å kunne prioritere konkrete tiltak – et arbeid som er igangsatt og som skal resultere i «Handlingsplan Ung kultur» i løpet av 2024.

Prosjektet *Kommune og frivillighet (se mer info under oppfølgingspunkt tre)* videreføres i 2024 gjennom fase to, *Kultur og fritid – oppvekst i et helhetlig perspektiv*. Prosjektet har ekstern finansiering fra statsforvalteren og hovedtema er tilbudet til barn og unge i et «14.00-08.30 perspektiv». For å forhindre ungt utenforskap er det viktig å skape en god dialog med målgruppen, aktivere sivilsamfunnet og samhandle systematisk internt i kommunen. Kunnskapen fra prosjektarbeidet vil inkluderes i «Handlingsplan Ung kultur og andre relevante planer».

Fram til nå har problemstillingene knyttet til barnefattigdom hatt størst fokus i NAV. Antallet familier med rett til sosialhjelp er økende. For å sikre god samhandling mellom NAV og de andre kommunale tjenestene som jobber med denne målgruppen, er nå NAV fast representert i den tverrfaglige arbeidsprosessen Trygg Arena. I tillegg vil NAV få en større rolle i Barne- og familietjenesten. Dette vil konkretiseres i den kommende plan for forebyggende arbeid.

Oppsummert vil vi i løpet av 2024 se en dreining av innsatser fra reaktiv - til mer forebyggende karakter. Dette innebærer også barnefattigdom og ungt utenforskap. Temaplaner med påfølgende tiltaksplaner vil ivareta store og komplekse problemstillinger knyttet til barn og unge – også bekjempelse av barnefattigdom.

- *Innhente erfaringer fra brukerne og bruke disse i sitt forbedringsarbeid*

NAV har et eget brukerutvalg for involvering av NAV sine brukere. Det er i hovedsak her erfaringer innhentes til forbedringsarbeid. I tillegg brukes tilbakemeldinger i enkeltsaker og avgjørelser i klagesaker til forbedringsarbeid. Det er ikke gjennomført brukerundersøkelse for mottakere av sosialhjelp de senere år. Det er ønskelig å få gjennomført dette i løpet av 2024/2025, men det vurderes at flere tjenester i kommunen skal gjennomføre en undersøkelse samtidig.

Rent konkret er det vurdert undersøkelser utarbeidet av Bedre kommune.no. <https://bedrekommune.no/>

- *Fortsatt arbeide for å forbedre kommunikasjon og samarbeid med lag og organisasjoner*

Namsos kommune har i 2022-2023 gjennomført prosjektet «Kommune og frivillighet – sammen for bærekraftige velferdssamfunn», med følgende effektmål: «Namsos kommune har tatt i bruk bærekraftige og innovative samskapingsmodeller med frivilligheten som sikrer framtidens tjenester i møtet med den demografiske utviklingen».

Prosjektet har resultert i at kommunen på systemnivå har systematisert dialogen med frivilligheten, gjennom idrettsråd og frivilligråd. Frivilligråd er et rådsorgan for alle lag og foreninger som ikke er tilknyttet Norges idrettsforbund. I tillegg er det etablert felles møtepunkter mellom kommune og frivillighet gjennom faste frivillighetsforum. Her kan lag og foreninger ønske seg tema, ta opp aktuelle tema med kommunen eller andre lag/foreninger. Kommunen kan også informere og legge til rette for medvirkning på kommunalt arbeid eller samskaping med frivillig sektor.

Namsos kommune har tatt i bruk det digitale verktøyet «Friskus» hvor alle lag og foreninger i kommunen er invitert til å lage seg bruker for å informere om laget og aktiviteten. I dag har ca. 75% av kommunens lag og foreninger registrert seg i Friskus.

Gjennom Kulturplan – Temaplan for kultur, idrett og frivillighet har kommunen vedtatt en frivillighetspolitikk som sier noe om samarbeidet mellom frivillighet og kommune. Frivillighetspolitikken er visualisert i Frivilligplakaten – som er kommunens grunnmur i samarbeidet med frivilligheten (se under)

Namsos kommune
Nåavmesjenjaelmien tjjelte

FRIVILLIGPLAKATEN

Namsos kommunes frivillighetspolitikk

Kommunens ansvar

Dialog og møteplasser

- Legge til rette for samarbeid mellom kommune og frivillighet gjennom:
 - Formelle samarbeidsavtaler med Frivilligråd og Idrettsråd
 - Samhandlingsmøter, kurs, veiledning og frivilligforum
- Legge til rette for samskaping mellom kommune og frivillighet

Synlighet og rekruttering

- Digital aktivitetskalender og oversikt over lag og foreninger
- Stimulere til frivillig innsats og bidra til rekrutteringsarrangement for frivilligheten

Økonomi

- Gi veiledning i større søknadsprosesser
- Skape forutsigbare rammevilkår, blant annet gjennom kulturmidler

Lokaler og utstyr

- Ha egnede kulturbygg og idrettsanlegg som er universelt utformet og tilgjengelig for alle
- Søke å tilby bruk av tilgjengelige kommunale møterom til styremøter
- Tilby PC, skriver og internett til lag og organisasjoner på innbyggertorgene

Hovedmål:

I Namsos kommune skal alle ha mulighet til å oppleve, skape og delta i et inkluderende og mangfoldig kulturliv

Kommunens grunnleggende verdier i samarbeid med frivilligheten:

- **Åpen** - kommunen skal bidra i et gjensidig samarbeid preget av åpenhet og tillit.
- **Inkluderende** - samspillet mellom kommune og frivillighet er basert på likeverdighet.
- **Engasjert** - kommunen anerkjenner at frivilligheten er en sterk, engasjert og selvstendig sektor.

Frivilligheten er ikke en erstatning for lovpålagte kommunale oppgaver.

Dette kan frivilligheten gjøre:

- Fremme inkludering, forhindre utenforskap og legge til rette for deltakelse for alle.
- Bruke aktivitetskalenderen aktivt, og oppdatere informasjonen på kommunens oversikt over lag og foreninger.
- Delta på møter rettet mot frivilligheten i regi av kommunen.
- Holde medlemskontingenter og andre utgifter så lave som mulig.
- Internt samarbeid om transport til og fra aktiviteter.

NAV opplever også å ha et godt samarbeid med lag og organisasjoner, eksempelvis Namsos frivillighetssentral (eid av Namsos Røde Kors). NAV samarbeider blant annet om aktivisering og arbeidstrening og har hatt flere personer i arbeidspraksis hos «Bonden og Bohemen» og «Bruktbua». I tillegg er det et samarbeid rundt utdeling av gavekort som frivillighetssentralen har utstedt, som skal bidra til at familier med dårlig råd får benytte seg av gavekort til å bruke på frivillighetssentralens butikker.

Røde Kors er jevnlig hos NAV og Barne- og familietjenesten og informerer om tilbudet «Ferie for alle», som er et gratis tilbud til familier som lever i fattigdom. (ifb. med jul, påske, sommer og høstferie). NAV og Barne- og familietjenesten anbefaler og søker inn familier som vurderes aktuell for tilbudet.

NAV har også et samarbeidsprosjekt om sosialt entreprenørskap – Deltakerne her starter i praksis sammen med prosjektleder og frivillige i sentralen, og skal gjennom en periode på 3 år få kompetanse på alt fra produksjon, salg og marked, rutiner og lovverk, til opplæring i hvordan de kan etablere egen bedrift. Målet med prosjektet er å skape varige arbeidsplasser gjennom at deltakerne skaper sine egne arbeidsplasser og at personene og deres familier blir selvhjulpne økonomisk.

Oppgi vårt referansenummer når du tar kontakt med oss.

Hilsen

Jostein Grimstad
Kommunedirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

Bestilling av forvaltningsrevisjon - Psykisk helse, rus

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Namsos kommune

Møtedato

23.01.2024

Saknr

02/24

Saksbehandler Einar Sandlund

Arkivkode FE-217, TI-&58

Arkivsaknr 24/41 - 1

Forslag til vedtak:

1. Kontrollutvalget bestiller forvaltningsrevisjon av kommunenes tjenester for psykisk helse og rusarbeid og gir følgende innspill til prosjektplanen:

-
-

2. Revisjonen bes utarbeide utkast til prosjektplan til kontrollutvalgets møte den 07.03.24.

Saksopplysninger

Kommunelovens § 23-3 sier at det skal gjennomføres forvaltningsrevisjon i kommunen.

Kommunestyret behandlet den 29.10.20 i sak 155/20 plan forvaltningsrevisjon 2020-2024.

Kontrollutvalget fattet i sak 02/22 den 19.01.22 slikt blant annet slikt vedtak:

Prioritering av forvaltningsrevisjoner endres slik:

1) Barnefattigdom(Oppvekst barn og unge; sårbarhet, tverrsektorielt samarbeid, fattigdom)

2) Kvalitet i helse og omsorgstjenestene

3) Psykisk helse, rus

4) Barnevern

Kontrollutvalgets vedtak pkt. 1 sendes kommunestyret til orientering

Plan for forvaltningsrevisjon sier følgende om Psykisk helse, rus:

"Psykisk helse og rusomsorger tjenester hvor kommunen har hatt ventelister til tross for opptrappingsplan fra staten. Det har vært utfordrende innenfor en trang økonomi å følge opp med nye tiltak og dermed økt satsing innfor rus/psykisk helse. Det er en vekst i tjenestemottakere innenfor rus og psykisk helsetjenester.

Kommunen har hatt ventelister og vekst i antall brukere. Det

er utfordringer med nye tiltak/økt satsning innenfor rus og psykiatri. Tilsyn har avdekket avvik på oppbygging av tjenesten."

I kontrollutvalget sak 25/22 ble slike mulige problemstillinger angitt:

- *Har kommunen ruspolitisk handlingsplan og hvordan følges evt. denne opp?*
- *Har kommunen organisert tjenestetilbudet til personer med psykiske problemer og/eller rusmiddelproblemer på en tilfredsstillende måte?*
- *Har kommunen tilfredsstillende rutiner for å identifisere og følge opp personer med psykiske problemer og/eller rusmiddelproblemer?*
- *Har kommunen tilstrekkelig kompetanse til å gjennomføre kartlegginger av psykiske problemer og rusmiddelproblemer?*
- *Har kommunen tilfredsstillende tilbud til personer med psykiske problemer og/eller rusmiddelproblemer?*
- *Hvordan sikrer kommunen at innbyggere i målgruppen for tjenestene får tilstrekkelig informasjon om tjenestene kommunen tilbyr?*
- *Hvordan er samsvaret mellombudsjett og bruk av midler til psykiskhelsearbeid og rusomsorg i kommunen?*

I kommunedirektørens for 2022 er *økte brukerbehov* angitt som en utfordring innenfor helse og omsorg. Dette innbefatter dermed også kommunens tjenester innenfor psykisk helse og rusarbeidet.

Vurdering

Sekretariatet viser til prioritering av forvaltningsrevisjoner i KU-sak 02/22. Psykiatri/rus er en del av helsetjenesten og er i plan forvaltningsrevisjon prioritert som neste forvaltningsrevisjonsprosjekt.

Området psykisk helse og rus av prosjekter fortsatt er høyst aktuelt vedr. bestilling av forvaltningsrevisjon. Sekretariatet er av den oppfatning at ROV-bildet på området ikke er mindre aktuelt nå enn i 2002, og dermed også de mulige problemstillinger.

Avgrensing av område, tjenester og problemstillinger er viktig for få til en god prosjektplan. Kontrollutvalget anbefales å bestille prosjektplan til neste møte på forvaltningsrevisjon av kommunenes tjenester for psykisk helse og rusarbeid, samt å komme innspill til prosjektplanen.

Plan for forvaltningsrevisjon - Bestilling av risiko og vesentlighetsvurdering

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Namsos kommune

Møtedato

23.01.2024

Saknr

03/24

Saksbehandler Einar Sandlund

Arkivkode FE-217, TI-&58

Arkivsaknr 24/39 - 1

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget slutter seg til skissert opplegg for planarbeidet beskrevet i saksfremlegget.
2. Kontrollutvalget ber Revisjon Midt-Norge SA utarbeide en helhetlig risikovurdering for forvaltningsrevisjon til neste møte den 25.04.24. Dokumentet utarbeides innenfor en ressursramme på 60 timer og oversendes sekretariatet innen 12.04.24.

Saksopplysninger

Kontrollutvalget skal ifølge kommuneloven utarbeide en plan for forvaltningsrevisjon i løpet av det første året etter at nytt kommunestyre er konstituert. Planen skal baseres på risiko- og vesentlighetsvurderinger av kommunes virksomhet og virksomheten i kommunens selskaper. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon. Risiko- og vesentlighetsvurderingene kan gjennomføres av kontrollutvalgets sekretariat, kommunens revisor eller andre. Sekretariatet legger til grunn at kontrollutvalget ikke vil benytte andre aktører i arbeidet, men benytte revisjonen og sekretariatet.

Vi anbefaler at kontrollutvalget legger opp til en prosess over tre møter:

· Møte 1

I dette møtet bestiller utvalget en risiko- og vesentlighetsvurdering fra revisjonen. Dokumentet skal gi en oversikt over risikoområder i kommunen ut fra offentlig tilgjengelig informasjon. I tillegg bidrar oppdragsansvarlig regnskapsrevisor med sin kunnskap om kommunen. Dokumentet er ett av flere bidrag i arbeidet med å kartlegge hvor man bør ha forvaltningsrevisjon.

· Møte 2

Kontrollutvalget inviterer sentrale aktører i kommunen for å få ytterligere innspill til risikoområder. Møtedeltakerne kommer gruppevis og har fått revisjonens risiko- og vesentlighetsvurdering tilsendt i forkant av møtet. Etter at kontrollutvalget har fått innspill fra samtlige deltakere kommer utvalget fram til hvor det ønsker å gjennomføre forvaltningsrevisjon. Hensikten med møtet er å supplere revisjonens faglige risikovurderinger med lokalkunnskap, og dermed ha et bredere grunnlag for å lage plan for forvaltningsrevisjon.

· Møte 3

Sekretariatet legger fram et utkast til plan for forvaltningsrevisjon. Utkastet er basert på revisjonens risiko- og vesentlighetsvurderinger, innspillene i møte 2. og kontrollutvalgets diskusjon i samme møte. Dersom kontrollutvalget slutter seg til planen, sendes den kommunestyret for endelig vedtak.

Revisjon Midt-Norge vil bruke anslagsvis 60 timer til å utarbeide risiko- og vesentlighetsvurderingen.

Vurdering

Gjennom den skisserte prosessen får kontrollutvalget gjort seg nytte av den samlede kompetansen i revisjon og sekretariat. Prosessen sikrer også et godt grunnlag for kontrollutvalgets prioriteringer med en rimelig ressursbruk.

Prosesen bidrar også til at planarbeidet blir politisk forankret og synliggjør samtidig kontrollutvalgets rolle som kommunestyrets kontrollorgan.

Sekretariatet vil derfor anbefale at kontrollutvalget slutter seg til den skisserte prosessen og bestiller en risiko- og vesentlighetsvurdering for forvaltningsrevisjon fra Revisjon Midt-Norge.

Plan for eierskapskontroll - Bestilling av risiko og vesentlighetsvurdering

Behandles i utvalg	Møtedato	Saknr
Kontrollutvalget i Namsos kommune	23.01.2024	04/24
Saksbehandler	Einar Sandlund	
Arkivkode	FE-037, TI-&30	
Arkivsaknr	24/40 - 1	

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget slutter seg til skissert opplegg for planarbeidet beskrevet i saksfremlegget.
2. Kontrollutvalget ber Revisjon Midt-Norge SA utarbeide en helhetlig risikovurdering for eierskapskontroll til møte 25.04.24 og oversendes sekretariatet innen 12.04.24. Den skal utarbeides og ses i sammenheng med helhetlig risikovurdering for forvaltningsrevisjon.

Saksopplysninger

Kontrollutvalget skal ifølge kommuneloven utarbeide en plan for eierskapskontroll i løpet av det første året etter at nytt kommunestyre er konstituert. Planen skal baseres på risiko- og vesentlighetsvurderinger av kommunes eierinteresser i selskaper. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for eierskapskontroll eventuelt med forvaltningsrevisjon. Risiko- og vesentlighetsvurderingene kan gjennomføres av kontrollutvalgets sekretariat, kommunens revisor eller andre. Sekretariatet legger til grunn at kontrollutvalget ikke vil benytte andre aktører i arbeidet, men benytte revisjonen og sekretariatet.

Vi anbefaler at kontrollutvalget legger opp til en prosess over to eller tre møter:

· Møte 1

I dette møtet bestiller utvalget en risiko- og vesentlighetsvurdering fra revisjonen. Dokumentet skal gi en oversikt over risikoområder i kommunen ut fra offentlig tilgjengelig informasjon. I tillegg bidrar oppdragsansvarlig regnskapsrevisor med sin kunnskap om kommunen. Dokumentet er ett av flere bidrag i arbeidet med å kartlegge hvor man bør ha eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon..

· Møte 2

Kontrollutvalget inviterer sentrale aktører i kommunen for å få ytterligere innspill til risikoområder. Møtedeltakerne kommer gruppevis og har fått revisjonens risiko- og vesentlighetsvurdering tilsendt i forkant av møtet. Etter at kontrollutvalget har fått innspill fra samtlige deltakere kommer utvalget fram til hvor det ønsker å gjennomføre eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon. Hensikten med møtet er å supplere revisjonens faglige risikovurderinger med lokalkunnskap, og dermed ha et bredere grunnlag for å lage planen.

· Møte 3

Sekretariatet legger fram et utkast til plan for eierskapskontroll. Utkastet er basert på revisjonens risiko- og vesentlighetsvurderinger, innspillene i møte 2. og kontrollutvalgets diskusjon i samme møte. Dersom kontrollutvalget slutter seg til planen, sendes den kommunestyret for endelig vedtak.

Revisjon Midt-Norge vil bruke anslagsvis 20 timer til å utarbeide risiko- og vesentlighetsvurderingen. Ressursene skal sees i sammenheng med utarbeidelsen av ROV-dokumentet forvaltningsrevisjon.

Vurdering

Gjennom den skisserte prosessen får kontrollutvalget gjort seg nytte av den samlede kompetansen i revisjon og sekretariat. Prosessen sikrer også et godt grunnlag for kontrollutvalgets prioriteringer med en rimelig ressursbruk. Prosessen bidrar også til at planarbeidet blir politisk forankret og synliggjør samtidig kontrollutvalgets rolle som kommunestyrets kontrollorgan. Sekretariatet vil derfor anbefale at kontrollutvalget slutter seg til den skisserte prosessen og bestiller en risiko- og vesentlighetsvurdering for eierskapskontroll fra Revisjon Midt-Norge. Eierskapskontroll vil som oftest utføres som en del av forvaltningsrevisjon av det spesifikke selskap.

Kontrollutvalgets årsrapport 2023

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Namsos kommune

Møtedato

23.01.2024

Saknr

05/24

Saksbehandler Einar Sandlund

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 23/355 - 8

Forslag til vedtak:

1. Det framlagte forslaget til Kontrollutvalgets årsrapport for 2023 vedtas.
2. Årsrapporten oversendes kommunestyret med slik innstilling til vedtak:
Kommunestyret tar Kontrollutvalgets årsrapport for 2023 til orientering

Vedlegg

Kontrollutvalgets årsrapport 2023

Saksopplysninger

Ifølge kommunelovens(KL) § 22-1 har kommunestyret det øverste ansvaret for å kontrollere kommunens virksomhet. Til å forestå den løpende kontroll på sine vegne, velger kommunestyret et kontrollutvalg, jfr. KL § 23-1. Kontrollutvalgets arbeid og rapportering er nærmere regulert i Forskrift om kontrollutvalg og revisjon i kommuner og fylkeskommuner. Kontrollutvalget skal etter KL §23-5 rapportere resultatene av sitt arbeid til kommunestyret. Rapporter etter forvaltningsrevisjon og eierskapskontroller og utvalgets egen årsberetning oversendes kommunestyret til behandling med innstilling fra kontrollutvalget.

Kontrollutvalget vurderer forøvrig hvilken informasjon som vil være aktuell å presentere for kommunestyret, samt evt. andre saker som bør oversendes kommunestyret for videre behandling.

Kontrollutvalgets årlige rapport vil derfor være en oppsummering av utvalgets arbeid i løpet av året og vil derfor være viktig informasjon til kommunestyret om det kontrollarbeid utvalget utøver på kommunestyrets vegne. Alle møteinnkallinger med saksdokumenter og protokoller er sendt ordfører, kommunedirektør og revisor. Dette fungerer som en fortløpende informasjon til kommunen og det politiske miljøet. Ordfører har møte- og talerett i kontrollutvalgets møter. Ut fra tidligere praksis er det for 2023 utarbeidet en årsrapport til kommunestyret der det er redegjort for sentrale deler av kontrollutvalgets virksomhet og aktivitet i året.

Vurdering

Sekretariatet anbefaler at årsrapporten oversendes kommunestyret med innstilling på at de tar kontrollutvalgets årsrapport 2023 til orientering

Konsek
TRØNDELAG IKS Kontrollutvalgenes sekretariat

Kontrollutvalgets årsrapport 2023

Namsos kommune

Innholdsfortegnelse

1.	Om kontrollutvalget, mandat og sammensetning	3
1.1	Kontrollutvalgets sammensetning til 26.10.23:.....	3
1.2	Rammer for utvalgets arbeid	4
1.3	Kontrollutvalgets ressurser	4
1.3.1	Sekretariat.....	4
1.3.2	Revisjon	4
2.	Lovpålagte oppgaver	4
2.1	Regnskapsrevisjon	4
2.2	Forvaltningsrevisjon	4
2.2.1	Bestilling og leveranse av forvaltningsrevisjon.....	5
2.3	Eierskapskontroll	5
2.3.1	Bestilling og leveranse av eierskapskontroll.....	5
2.4	Påseansvar overfor revisor.....	5
3.	Annet arbeid i utvalget	6
3.1	Møter.....	6
3.1.1	Orientering fra administrasjonen.....	6
3.1.2	Besøk	6
3.2	Opplæring og faglig samarbeid.....	6
4.	Avslutning.....	6

1. Om kontrollutvalget, mandat og sammensetning

Kontrollutvalget er kommunestyrets kontrollorgan. Utvalget velges av kommunestyret og skal utføre det løpende tilsynet med den kommunale forvaltningen. Alle kommuner skal ha et kontrollutvalg¹.

1.1 Kontrollutvalgets sammensetning til 26.10.23:

Medlemmer	Varamedlemmer
Leder: Bjørn Dag Derås Medlem: Bjørnar Smines Nestleder: Hege Bjørgum Skillingstad Medlem: Jan Arve Homstad Medlem: Siri A. Devik Bjørn Dag Derås er fast medlem av kommunestyret.	1. Gunn Holvik 2. Karin Hegsethtrø 3. Svein Lervik 4. Stein Tore Wolff 1. Stein Landsem 2. Arnt S. Rørvik 3. Audur Thorisdottir 1. Målfrid Ramstad 2. Bjørn Engen 1. Jon Arne Andersen 2. Line Fjær

Kontrollutvalgets sammensetning fra 26.10.23:

Medlemmer	Varamedlemmer
Leder: Snorre Ness(AP) Nestleder: Kari Ystgård(SV) Medlem: Bjørn Dag Derås(SP) Medlem: Else Eggestøl(H) Medlem: Audur Thorisdottir(V) Bjørn Dag Derås er fast medlem av kommunestyret.	Jan Arve Homstad(AP) Hans Jarle Stein(AP) Jørgen Hoffmann(SV) Eystein Stordal(SV) Gunn Holvik(SP) Karin Hegsethtrø(SP) Vegard Busse(H) Mathis Heibert(H) Astrid Eva Prytz(V) Ellen Henissen(V)

Utvalget størrelse og representasjon i kommunestyret er i henhold til kravene i kommuneloven. Kravene i kommuneloven til jevn fordeling mellom kjønnene er ivaretatt.

1.2 Rammer for utvalgets arbeid

Kontrollutvalgets hovedoppgave er å føre tilsyn og kontroll med den kommunale forvaltningen på vegne av kommunestyret og påse at kommunen har en forsvarlig revisjonsordning. Kommunestyret kan konkret be utvalget utføre særskilte tilsynsoppgaver på sine vegne. Kontrollutvalget skal ifølge kommuneloven sørge for at følgende oppgaver blir utført:

- Regnskapsrevisjon – påse at kommunens regnskaper revideres på en betryggende måte, avgi uttalelse om årsregnskapet og påse at revisors påpekninger til årsregnskapet blir fulgt opp.
- Forvaltningsrevisjon – utarbeide plan for forvaltningsrevisjon, basert på en overordnet analyse, følge og rapportere resultatet til kommunestyret.
- Eierskapskontroll – utarbeide plan for eierskapskontroll og føre kontroll med forvaltningen av kommunens interesser i selskaper.
- Valg av revisjonsordning – kontrollutvalget avgir innstilling om valg av revisjonsordning til kommunestyret og eventuelt innstiller på valg av revisor.
- Budsjett – utarbeide forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen. Budsjettet for kontrollarbeidet i 2023 var på 1,742 mill. kr fordelt på hhv. 120` til utvalgets egen drift, 359` til sekretariat og 1,263 mill. kr til revisjon.

Innenfor disse rammene skal kontrollutvalget utøve tilsynsrollen på vegne av kommunestyret, for å bidra til god tjenestekvalitet, effektiv ressursutnyttelse og å sikre at politiske vedtak blir fulgt opp.

I tillegg kan kontrollutvalget på eget initiativ, eller etter vedtak i kommunestyret, ta opp forhold som kan oppfattes som uønskede eller i strid med mål om en effektiv og forsvarlig forvaltning av kommunens ressurser.

1.3 Kontrollutvalgets ressurser

1.3.1 Sekretariat

Kontrollutvalget har sekretariatsbistand fra Konsek Trøndelag IKS, selskapet har 47 eiere. Sekretariatet skriver saksframstillinger, bistår kontrollutvalget i praktisk tilrettelegging og oppfølging av møter, utarbeider forslag til plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll, samt følger opp vedtak. I det løpende arbeidet er sekretariatet bindeledd mellom utvalg og revisjonsselskap, og utfører oppgaver på vegne av kontrollutvalget.

1.3.2 Revisjon

Namsos kommune er medeier i og har avtale om levering av revisjonstjenester med Revisjon Midt-Norge SA.

2. Lovpålagte oppgaver

2.1 Regnskapsrevisjon

Kontrollutvalget behandler saker om regnskapsrevisjon på flere møter gjennom året. Det er etablert rutiner for orienteringer fra oppdragsansvarlig revisor i forbindelse med avleggelse av revisjonsberetning, samt informasjon om planlegging og status for finansiell revisjon og eventuelle områder det arbeides spesielt med. Kontrollutvalget skal uttale seg om kommunens årsregnskap. Kontrollutvalget behandlet uttalelsen til årsregnskapet og årsberetningen i sak 14/23 den 27.04.23.

2.2 Forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget skal utrede behovet for, planlegge og bestille forvaltningsrevisjoner i kommunen og resultatene fra arbeidet skal rapporteres til kommunestyret. Plan Forvaltningsrevisjon 2020 – 2024

ble godkjent av kommunestyret den 29.10.20 og kontrollutvalget ble fullmakt til å foreta endringer i planen:

Kontrollutvalget gjorde følgende endringer i planen i sak 02/22 den 19.01.22:

1. *Prioritering av forvaltningsrevisjoner endres slik:*

- 1) *Barnefattigdom (Oppvekst barn og unge; sårbarhet, tverrsektorielt samarbeid, fattigdom)*
- 2) *Kvalitet i helse og omsorgstjenestene*
- 3) *Psykisk helse, rus*
- 4) *Barnevern*

2.2.1 Bestilling og leveranse av forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget bestilte forvaltningsrevisjon på *barnefattigdom* i sak 10/22 den 01.03.22. Rapporten ble behandlet av kontrollutvalget i møte den 18.01.23.

Kontrollutvalget bestilte forvaltningsrevisjon av *kvaliteten i åpen omsorg* i sak 24/22 den 30.08.22. Rapporten ble behandlet av kontrollutvalget i sak 21/23 den 29.08.23.

2.3 Eierskapskontroll

Kontrollutvalget skal kontrollere at selskapene som kommunen er eier i blir drevet i tråd med politiske vedtak og lovverket. Utvalget skal også føre kontroll med at formålet med eierskapet blir ivaretatt og at eierstyringen er god. Plan for eierskapskontroll 2020-2024 ble godkjent av kommunestyret den 29.10.20 med slike prioriteringer og kontrollutvalget ble gitt fullmakt til å gjøre endringer i planen:

- *Namsos Industribyggeselskap AS (NIB)*
- *Namdal Rehabilitering IKS*
- *Midtre Namdal Vekst AS (MN Vekst)*

Eierskapskontroll i selskap hvor andre kommuner vedtar dette og Namsos kommune er medeier.

2.3.1 Bestilling og leveranse av eierskapskontroll

Kontrollutvalget bestilte eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon på Namsos Industribyggeselskap AS (NIB) i sak 03/21. Rapporten ble behandlet i sak 26/21. Utover ordførers skriftlige tilbakemelding i sak 35/22 ba kontrollutvalget om å få en egen sak på oppfølgingen av rapporten. Denne ble behandlet i sak 10/23.

2.4 Påseansvar overfor revisor

Kontrollutvalget skal påse at de formelle kravene til revisor blir overholdt, for eksempel krav til utdanning,andel, uavhengighet og objektivitet. Disse forholdene hviler det et ansvar på revisor å dokumentere, og det er etablert rutiner for at dette skjer.

For å følge opp ansvaret slik det går fram av krav i forskriftene, har kontrollutvalget lagt vekt på en god dialog med revisor og løpende informasjon om det løpende revisjonsarbeidet. For regnskapsrevisjon orienterer oppdragsansvarlig revisor rutinemessig i utvalgets møter. Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor skal årlig avgi en vurdering av sin uavhengighet i forhold til kommunen, jfr. forskrift om revisjon § 15.

Den avgitte vurdering for 2023 ble behandlet den 21.11.23, sak 29/23, sammen med orientering om revisjonsstrategien. Når det gjelder forvaltningsrevisjon er dialogen knyttet til den enkelte undersøkelse og oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor avgir en vurdering av sin uavhengighet i forhold til kommunen.

3. Annet arbeid i utvalget

3.1 Møter

Kontrollutvalget har i 2022 avholdt 6 møter og behandlet 32 saker. Tilsvarende for 2022 var 36 saker og 7 møter.

3.2 Saker

En stor del av kontrollutvalgets saksbehandling omfatter forhold de er pålagt å arbeide med, gjennom kravene i kommunelovens § 23-2 til 23-6., samt forskrift om kontrollutvalg og revisjon. Hvilket fokus som velges i de ulike arbeidsoppgavene er det i stor grad opp til utvalget å definere selv. Kontrollutvalget behandlet rapporten fra Forenklet Etterlevelseskontroll – offentlige anskaffelser inntil 1,3 mill. kr. i sak 23/23. Den ble tatt til orientering.

3.1.1 Orientering fra administrasjonen

Kontrollutvalget har fått orienteringer om:

- *Barnevernets status, utfordringer og leveranser(Under denne orienteringen var også kontrollutvalgslederne i Overhalla og Flatanger til stede ut fra at Namsos leverer barnevernstjenestene til disse kommunene)*
- *Oppfølgingen av forvaltningsrevisjonsrapport personal 2018 ut fra organiseringen av sammenslått kommune fra 01.01.20*
- *Årsregnskap- og årsberetning 2022*
- *BTI(Bedre Tverrfaglig Innsats) arbeidsmåte, ressurser og utfordringer m.v.(utdyping av barnevernsorientering)*
- *Hvordan ivaretas personvernet for barn ved innføring og bruk av apper og programvare i grunnskole og barnehage?*
- *Statsforvalterens tilsynsrapport på økonomisk rådgiving og kommunens oppfølgingsarbeid på området.*

3.1.2 Besøk

Kontrollutvalget gjennomførte enhetsbesøk på Namsos Helsehus 08.06.23.

3.2 Opplæring og faglig samarbeid

Medlemmer i kontrollutvalget har fått tilbud om å delta i opplæring og faglig samarbeid gjennom Konsek Trøndelag IKS, Norges Kommunerevisorforbund og Forum for kontroll og tilsyn.

4. Avslutning

Kontrollutvalgets arbeid skal bidra til å styrke tilliten til lokaldemokratiet. Utvalget håper fjorårets virksomhet har bidratt til dette og vil takke kommunestyret og administrasjonen for samarbeidet.

Namsos kommune 23.01.2024.
Kontrollutvalget

Vedlegg – Kontrollutvalgets saker 2023

Møtedato	Sakstittel	Saksnr
18.01.2023	Forvaltningsrevisjonsrapport - Barnefattigdom	01/23
18.01.2023	Orientering fra administrasjonen - oppfølging av forvaltningsrevisjon personal	02/23
18.01.2023	Besøk på kommunal enhet	03/23
18.01.2023	Oppfølging av saker	04/23
18.01.2023	Kontrollutvalgets årsrapport 2022	05/23
18.01.2023	Referatsaker januar 23	06/23
18.01.2023	Godkjenning av protokoll	07/23
02.03.2023	Oppfølging tilsynsrapport landbruk	08/23
02.03.2023	Orienteringer fra administrasjonen	09/23
02.03.2023	Orientering fra ordfører - oppfølging av eierskapskontroll Namsos Industribyggeselskap (NIB) AS	10/23
02.03.2023	Prosjektplan - Forvaltningsrevisjon av kvaliteten i åpen omsorg	11/23
02.03.2023	Referatsaker mars 23	12/23
02.03.2023	Godkjenning av protokoll	13/23
27.04.2023	Kontrollutvalgets uttalelse til kommunens årsregnskap og årsberetning 2022	14/23
27.04.2023	Besøk på helsehuset - gjennomføring m.v.	15/23
27.04.2023	Referatsaker april 23	16/23
27.04.2023	Godkjenning av protokoll	17/23
08.06.2023	Besøk på Namsos Helsehus	18/23
08.06.2023	Referatsaker juni 23	19/23
08.06.2023	Godkjenning av protokoll	20/23
29.08.2023	Forvaltningsrevisjonsrapport - Kvalitet i hjemmesykepleie	21/23
29.08.2023	Orienteringer fra administrasjonen	22/23
29.08.2023	Forenklet etterlevelseskontroll - offentlige anskaffelser inntil 1, 3 mill. kr	23/23
29.08.2023	Evalueringsrapport av kontrollutvalgets arbeid	24/23
29.08.2023	Budsjett for kontrollarbeidet 2024 og økonomiplan 2024-2027	25/23
29.08.2023	Referatsaker	26/23
29.08.2023	Godkjenning av protokoll	27/23
21.11.2023	Kontrollutvalgets rolle og oppgaver - orientering	28/23
21.11.2023	Revisjonsstrategi og oppdragsansvarlig regnskapsrevisors uavhengighetserklæring	29/23
21.11.2023	Kontrollutvalgets årsplan 2024	30/23
21.11.2023	Referatsaker november 23	31/23
21.11.2023	Godkjenning av protokoll	32/23

Referatsaker januar 2024

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Namsos kommune

Møtedato

23.01.2024

Saknr

06/24

Saksbehandler Einar Sandlund

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/35 - 3

Forslag til vedtak

Referatene tas til orientering.

Vedlegg

Ettergodtgjøring avkortes krone for krone

Opp til ordfører om begjæring om omgjøring skal på sakslisten

Reglene om inhabilitet gjelder ikke ved valg til kommunalt tillitsverv

Uavhengigheten bør vurderes fra sak til sak

Trenger ikke danne et flertall for å få vedtatt et budsjett

En lovbestemt fullmakt som kommunestyret ikke kan frata ordfører

Legitimt å gi politiske signaler om hva man legger vekt på

Saksopplysninger

Det kan bli fremlagt ytterligere referater i møtet.

Vurdering

Referatene anbefales tatt til orientering.

Ettergodtgjøring avkortes krone for krone

Kommunal Rapport 30.10.2023, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Mister man hele ettergodtgjøringen når man begynner å jobbe?

SPØRSMÅL: I vår kommune har kommunestyret vedtatt en forskrift om godtgjøring og velferdsgoder. I denne er det blant annet en paragraf om ettergodtgjøring til folkevalgte. Her er det en bestemmelse som lyder:

«For det tilfellet av at vedkommende i løpet av disse tre månedene trer inn i ordinært arbeid bortfaller ettergodtgjøringen i sin helhet. Virkningstidspunktet er fra den datoen vedkommende påbegynte sitt nye arbeidsforhold».

Kommuneadvokaten har gitt uttrykk for at denne bestemmelsen er ulovlig, da den er strengere en lovens regel. Kommunedirektøren fremholder at dette er en praktisk og rimelig måte å avgrense retten til etterlønn på, og at det ligger innenfor kommunestyrets kompetanse å sette en slik begrensning.

SVAR: Bestemmelsen om ettergodtgjøring for folkevalgte hadde en litt kronglete reise før den ble vedtatt i sin nåværende form, og det er ikke rart at det oppstår usikkerhet, så jeg må ta dette litt punkt for punkt:

Utgangspunktet er bestemmelsen i [kommunelovens § 8-6](#) om at

«Folkevalgte som har vervet som sin hovedbeskjeftigelse, kan søke om ettergodtgjøring når de fratrær vervet».

Dette betyr at man bare får slik godtgjøring hvis man søker om det, men det fremgår av sammenhengen og forarbeidene at har en folkevalgt søkt om etterlønn, har hen rettskrav på dette.

Samme sted sies det så at «Kommunestyret eller fylkestinget skal selv gi forskrift om lengden slik ettergodtgjøring kan ha, men ikke utover alminnelig oppsigelsestid for fast ansatte i kommunen eller fylkeskommunen».

Denne regelen er først og fremst uttrykk for at lovgiver ønske å sette en sperre mot mer generøse ordninger. Kommunestyret eller fylkestinget skal ikke kunne treffe vedtak om å utvide tidsrammen for slik ettergodtgjøring ut over dette.

I andre avsnitt i paragrafen finner vi så regelen om avkorting i ettergodtgjøringen ved annen inntekt i samme tidsrom. Denne lyder:

«Retten til ettergodtgjøring skal avkortes krone for krone mot annen inntekt».

Første spørsmål er da om dette, på samme måte som bestemmelsen om lengden av etterlønnssperioden, er et forbud mot at vedtas en mindre streng avkortingsregel, eller at det ikke skal være noen slik.

Det sentrale poeng her er at loven sier at retten til avkorting «skal avkortes» på denne måten. Ut fra bestemmelsens forhistorie og forarbeider er det etter min mening ganske klart at dette ikke bare er regel om kommunestyret eller fylkestinget kan begrense retten til slik etterlønn, det er et påbud om at det alltid skal foretas slik avkorting i denne.

Dette er da en regel om reduksjon krone for krone av det beløp den folkevalgte har krav på etter denne bestemmelsen, ikke om at denne retten bortfaller i sin helhet når den folkevalgte får arbeidsinntekt. Dette gjelder også der den folkevalgte får inntekter «i ordinært» arbeid etter at hen har fratrådt, slik det kan se ut på i den bestemmelsen det her vises til. Det må bety at hvis ettergodtgjøringen er større enn det den folkevalgte mottar i et arbeidsforhold i perioden det gis slik godtgjøring, har hen fortsatt krav på å få utbetalt differansen i det aktuelle tidsrommet.

Etterlønnssordningen gir dermed mulighet for en avtroppende folkevalgt til å gå direkte tilbake til et arbeidsliv med mindre inntekter enn hen hadde som folkevalgt, i stedet for å måtte vente med å gå i ordinært arbeid til etterlønnssperioden er ute.

Jeg mener altså at kommuneadvokaten hadde rett.

Opp til ordfører om begjæring om omgjøring skal på sakslisten

Kommunal Rapport 27.11.2023, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Kan stadige begjæringer om omgjøring av vedtak etter forvaltningslovens § 35 sette forvaltningen sjakk matt?

SPØRSMÅL: Med hjemmel i [friluftsløven](#) vedtok kommunestyret pålegg om stans billettinnkreving i bombuer/billettboer på veien inn til et turistområde. Vedtaket ble påklaget både med forvaltningsklage fra grunneier og med lovlighetsklage fra opposisjonen. Klagene ble avvist av kommunestyret og sendt til Statsforvalteren for endelig avgjørelse. Det samme skjedde med vedtaket om områdeplan for området.

Før klagene hadde blitt ferdigbehandlet av Statsforvalteren, hadde det vært valg, og et nytt kommunestyre konstituerte seg med det tidligere mindretallet i posisjon. Grunneier sendte da en «omgjøringsbegjæring» til kommunen, og en anmodning til Statsforvalteren om å utsette behandlingen av klagene: «På denne bakgrunn anmoder vi Statsforvalteren om å stille realitetsbehandlingen av klagene i bero, til det er klart hvordan kommunen vil forholde seg. Dersom kommunen etterkommer oppfordringen til en nyvurdering, og denne ender med en omgjøring i klagenes favør, vil klagen til statsforvalteren selvsagt kunne trekkes».

I omgjøringsbegjæringen viste grunneier til [forvaltningslovens § 35](#) og muligheten myndigheten har å omgjøre på eget initiativ.

Kan et forvaltningsorgan ta en sak til ny behandling for omgjøring etter reglene i forvaltningsloven § 35 etter at vedtak er påklaget og sendt klageinstans? En klage er jo i seg selv en omgjøringsbegjæring, og klageinstansen kan prøve alle sider av en sak de har mottatt til avgjørelse, slik at når klagesporet følges, så vil alt som forvaltningslovens § 35 er ment å ivareta, oppfylles.

Kan Statsforvalteren stoppe behandlingen av en klage i påvente av at kommunen tar stilling til en slik «omgjøringsbegjæring»? I så fall, er det begrensing på hvor mange slike omgjøringsbegjæringer som kan sendes, og i hvor lang tid etter kan dette foregå?

Vil ikke en «omgjøringsbegjæring» i realiteten være en klage, altså enda en klage på samme vedtak? Parten ber jo om en annen avgjørelse enn den avgjørelsen som ble tatt. Det er jo heller ikke myndighetens (kommunestyrets) eget initiativ etter å ha oppdaget feil i faktum eller lovanvendelse slik at vedtaket er beheftet med ugyldighetsgrunner.

Om det er mulig å gjøre det slik det her er gjort, vil ikke forvaltningen risikere å settes i sjakk matt? Tar kommunen omgjøringsbegjæringen til faktisk vurdering, forbereder sak og gjør vedtak, inviterer man på en evig runddans, hvor stadig nye omgjøringsbegjæringer må behandles på samme måte for å unngå usaklig forskjellsbehandling. Altså nytt vedtak som påklages, opprettholdelse av vedtak, oversendelse til klageinstans, ny omgjøringsbegjæring, nytt vedtak som påklages osv. osv.?

Hvis dette lar seg gjøre slik klager ønsker, så vil det vel gi mulighet for å omgjøre alle slags vedtak så snart det er et annet flertall i kommunestyret (ved forfall og varamedlemmer som har et annet syn på tidligere vedtak), eller når det er nye saksbehandlere/ledere på plan- og teknisk i f.eks. byggesaker mv. Det vil jo bli ganske uforutsigbart.

Vil ikke riktig fremgangsmåte for det nye kommunestyret være å vedta ny planoppstart og planprosess (hvis planvedtaket blir opprettholdt) og etablere en ny sak som sørger for at klager får de rettigheter som de ønsker?

SVAR: (1) Så vidt jeg forstår, er det tale om klage over to ulike vedtak. Det ene synes å være et vedtak om oppheving av en tillatelse til grunneieren etter [friluftsløven § 14](#), til å kreve «en rimelig avgift for adgangen til badestrand, teltplass eller annet opparbeidet friluftsområde». Det andre er vedtaket om områderegulering etter [plan- og bygningsloven § 12-2](#), som gir kommunen adgang til å utarbeide en slik der den «finner at det er behov for å gi mer detaljerte områdevisse avklaringer av arealbruken».

Begge disse vedtakene kan påklages etter [forvaltningsloven § 28](#) av den som er part i saken eller har «rettslig klageinteresse» i denne, jf. også [plan- og bygningsloven § 1-9](#), som viser til forvaltningsloven. I tillegg kan tre eller flere kommunestyremedlemmer inngi lovlighetsklage etter [kommuneloven § 27-1](#) til statsforvalteren over begge vedtakene.

(2) Felles for disse to typene klager er at de skal fremsettes for det organet som har truffet vedtaket, altså her kommunestyret, se [forvaltningsloven § 32 første avsnitt, bokstav a](#), og [kommuneloven § 27-1](#) første avsnitt, fjerde setning.

Kommunestyret skal i begge disse to typer klagesaker ta stilling til om det vil oppheve eller endre vedtaket før klagen sendes videre ([forvaltningsloven § 33 andre avsnitt, andre setning, og tredje avsnitt, første setning](#), og [kommuneloven § 27-1 første avsnitt, siste setning](#)). Når så klagen er sendt videre til Statsforvalteren, er det Statsforvalteren som holder i saken.

Men ved den videre saksgangen er det ulikheter mellom lovlighetsklage etter kommuneloven og forvaltningsklage etter forvaltningsloven.

(3) Lovlighetsklagen er en rent rettslig kontroll av de aktuelle vedtakene, og avgjøres primært på grunnlag av kommunikasjon mellom Statsforvalteren og kommunen om saken, se [kommuneloven § 27-4](#). Når klagen er sendt til Statsforvalteren, foretas en juridisk kontroll av de aktuelle vedtakene, uavhengig av om kommunestyret senere har truffet nye vedtak i som medfører at de vedtakene som er påklaget, ikke lenger er aktuelle.

Statsforvalteren kan her ikke treffe noe nytt vedtak i saken, men skal bare ta stilling til om det vedtaket som er truffet, er lovlig. Hvis det ikke var lovlig, kan det også oppheves hvis det er ugyldig. Statsforvalteren skal uansett vurdere lovligheten når det er inngitt lovlighetsklage, også der vedtaket ikke lenger er aktuelt på grunn av senere vedtak eller nye faktiske eller politiske forhold, se [kommuneloven § 27-3](#) første avsnitt, der det står at ved «Ved lovlighetskontroll skal departementet [her statsforvalteren] ta stilling til ... om vedtaket ... har et lovlig innhold».

Så lenge Statsforvalteren ikke har opphevd vedtaket, gjelder kommunens vedtak fortsatt, selv om det er inngitt lovlighetsklage. Men kommunestyret eller Statsforvalteren kan treffe vedtak om klagen skal ha såkalt «oppsettende virkning». Det betyr i så fall at vedtaket ikke skal tre i kraft før behandlingen av lovlighetsklagen er avsluttet, se [kommuneloven § 27-3 femte avsnitt](#).

Lovlighetsklagen er en sak mellom kommunen og Statsforvalteren. Private borgere som har interesse i saken, har ikke noen rådighet over denne og ikke status som parter i saksbehandlingen. De kan ikke trekke klagen eller be om saksbehandlingen settes i bero. Og hvis kommunestyret har sendt lovlighetsklagen til Statsforvalteren, kan det heller ikke stoppe lovlighetskontrollen ved å treffe nytt vedtak i saken.

Det samme gjelder også de kommunestyremedlemmene som satte fram lovlighetsklagen. De kan ikke trekke klagen når den er tatt under behandling av kommunestyret og eventuelt blitt oversendt til Statsforvalteren. Men i [kommuneloven § 27-3 tredje avsnitt](#) er det en bestemmelse om at Statsforvalteren kan begrense sin kontroll «til de anførsler som er tatt

opp i saken», noe som også må bety at hvis disse folkevalgte trekker sine innsigelser, kan Statsforvalteren vurdere om dette fortsatt er forhold som det er grunn til å undersøke nærmere.

Statsforvalteren har plikt til å ta stilling til om vedtaket var lovlig, også der vedtaket senere måtte bli uaktuelt, for eksempel fordi kommunestyret har skiftet mening, etter nyvalg eller av andre grunner. Dette fordi en slik lovlighetskontroll kan være viktig å få gjennomført av hensyn til senere saker der det måtte oppstå tilsvarende spørsmål.

(4) Ved forvaltningsklage etter [forvaltningsloven § 28](#) kan klageinstansen – her Statsforvalteren – prøve ikke bare om vedtaket er lovlig, men etter [forvaltningslovens § 34 andre avsnitt, første setning](#), også «prøve alle sider av saken og herunder ta hensyn til nye omstendigheter». Det betyr at det skal gjennomføres en ny fullstendig saksbehandling, riktignok med utgangspunkt i det første vedtaket og det som er fremkommet eller anført i forbindelse med dette. Det er med andre ord ikke bare tale om en etterfølgende kontroll av det vedtaket som ble truffet, men om en fullstendig ny vurdering på fritt grunnlag av saken slik den nå fremstår. Klageinstansen «skal vurdere de synspunkter som klageren kommer med, og kan også ta opp forhold som ikke er berørt av ham» (andre setning). Klageinstansen kan selv treffe nytt vedtak i saken eller oppheve det og sende saken tilbake til underinstansen til helt eller delvis ny behandling ([forvaltningsloven § 34 siste avsnitt](#)).

I [forvaltningsloven § 34](#) er det imidlertid en særlig regel for saker der et statlig organ overprøver et kommunalt vedtak. Klageinstansen skal da «legge stor vekt på hensynet til det kommunale selvstyre ved prøving av det frie skjønn». Dette vil etter alt dømme være et tungtveiende hensyn ved vurderingen av klagen over kommunestyrets vedtak om adgang til å kreve betaling for adgang til området og om områdereguleringen. Det er derfor nærliggende å tro at behandlingen av denne klagen vil være begrenset til en lovlighetskontroll, men da også med saksbehandlingen og av om vedtakene bygger på en saklig begrunnelse.

Inntil Statsforvalteren har truffet vedtak i klagesaken, er det som alminnelig regel stadig kommunestyrets vedtak som gjelder, men kommunestyret eller statsforvalteren kan treffe vedtak om at kommunestyrets vedtak ikke skal tre i kraft før klagesaken er ferdigbehandlet, se [forvaltningsloven § 42](#) første setning: «Underinstansen, klageinstans eller annet overordnet organ kan beslutte at vedtak ikke skal iverksettes før ... klagen er avgjort».

(5) Ved siden av reglene om forvaltningsklage har forvaltningsloven også en bestemmelse i [§ 35](#) om «omgjøring av vedtak uten klage». Dette er ikke en regel som forbyr et forvaltningsorgan å skifte mening og treffe et nytt vedtak som avviker fra et tidligere. Det er en bestemmelse som setter skranker for adgangen til å treffe vedtak som opphever eller endrer et tidligere vedtak, mao. fjerner eller endrer rettsvirkningene av dette vedtaket, ikke bare endrer rettssituasjon med virkning fremover, uten endre det første vedtaket.

Dette kan være aktuelt særlig i to situasjoner.

Den ene er der det opprinnelige vedtaket er ugyldig. Da er det en alminnelig forvaltningsmessig plikt for det organet som traff vedtaket, til å rette opp feilen, enten ved å oppheve vedtaket fullstendig, eller ved å treffe et nytt som er gyldig. Samme adgang – og plikt – til å omgjøre har da organ som er klageinstans for vedtaket, altså her Statsforvalteren.

Det andre er hvis endringen av vedtaket «ikke er til skade for noen som vedtaket retter seg mot eller direkte tilgodeser». Men hvis statlig organ er klageinstans for et kommunalt vedtak, er det bare kommunen selv som kan endre et vedtak på denne måten. I motsetning til det som gjelder hvis det er på det rene at vedtaket som er truffet er ugyldig, er det ingen plikt til å

ta opp til vurdering om vedtaket skal omgjøres, heller ikke om noen som er part i saken, ber om det.

Kommer en slik anmodning, er det opp til lederen for det aktuelle organet, altså her ordføreren, å ta stilling til om sak om slikt vedtak skal settes på saklisten til organet. Alternativt kan en tredel av medlemmene i kommunestyret kreve saken satt på saklisten til neste møte.

I vår sammenheng er det så vidt jeg forstår spørsmål ny vurdering av to vedtak, bompengtillatelsen og områdeplanen, som i begge tilfeller vil være til fordel for grunneier. Det er da ingen rettslige skranker for slike endringer, med den ene begrensning at eventuelle nye vedtak ikke vil ha tilbakevirkende kraft.

Det forhold at de to tidligere vedtakene nå er til behandling hos Statsforvalteren etter lovlighetsklage og forvaltningsklage, endrer ikke på dette. Hvis utfallet av klagebehandlingen blir at vedtakene, eller ett av dem, anses som ugyldig, bortfaller disse, og kommunestyret må treffe nye eller nytt vedtak hvis det ikke allerede har gjort det mens klagesaken pågikk. Et nytt realitetsvedtak fra Statsforvalteren utover eventuell oppheving av de kommunale vedtakene, er neppe aktuelt. Dette er vedtak der det lokale, demokratisk styrte, forvaltningsskjønnet vil være sentralt. Og det skal altså normalt ikke overprøves av Statsforvalteren.

Reglene om inhabilitet gjelder ikke ved valg til kommunalt tillitsvern

Kommunal Rapport 20.11.2023 Jan Fridthjof Bernt er professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Eg finn ingen klar definisjon av «offentlige tillitsvern». Skal føresegna forståast slik at kommunestyremedlemmane ikkje vert inhabile ved val av kommunen sine representantar i aksjeselskap og stiftingar?

SPØRSMÅL: Kommunelova [§ 11-10](#) fjerde avsnitt lyder «En folkevalgt er ikke inhabil når det skal velges personer til offentlige tillitsvern, eller når det skal fastsettes godtgjøring o.l. for slike vern». I regjeringa sitt hefte «Habilitet for kommuner og fylkeskommuner» står det at «Regelen innebærer at alle folkevalgte kan delta ved valg av medlemmer til for eksempel utvalg, nemnder eller interkommunale styrever, selv om utvalget eller liknende treffer avgjørelser som har betydning for dem personlig. Det samme gjelder ved valg av kommunale representanter til private organer». Det har vore mykje medieomtale rundt regjeringsmedlem som har vald nærtståande inn i styrever.

Eg finn ingen klar definisjon av «offentlige tillitsvern». Skal føresegna forståast slik at kommunestyremedlemmane heller ikkje vert inhabile ved val av kommunen sine representantar i aksjeselskap og stiftingar. Altså at dei kan vera med å røysta seg sjølv eller nærtståande inn i organ som ikkje er lista opp i kommunelova [§§ 5-1](#) og [5-2](#)?

SVAR: Dette er en særregel som bare gjelder der kommunestyret, fylkestinget eller annet folkevalgt organ foretar valg av én eller flere personer som representant for kommunen i et kollegialt organ. Dette er en regel vi hadde allerede i kommunestyreløven av 1954, og som nå er videreført i kommuneløven 2018. I Kommunaldepartementets veileder om inhabilitet fa 2011 (:H-2266) ble det uttalt:

«Regelen innebærer at alle folkevalgte kan delta ved valg av medlemmer til for eksempel utvalg, nemnder eller interkommunale styrever, selv om utvalget eller liknende treffer avgjørelser som har betydning for dem personlig. Det samme gjelder ved valg av kommunale representanter til private organer».

Det avgjørende er her om dette er et kommunalt «tillitsvern», altså tildelt ved valg i kommunalt eller fylkeskommunalt organ. Dette gjelder da ved valg til alle kommunale eller fylkeskommunale vern. Også når kommunestyret eller fylkestinget velger en person som skal representere kommunen eller fylkeskommunen for eksempel i forstanderskapet i en sparebank, eller i generalforsamlingen i et aksjeselskap, er dette valg til et kommunalt tillitsvern, slik at inhabilitetsreglene i forvaltningsløven og kommuneløven ikke gjelder.

Uavhengigheten bør vurderes fra sak til sak

Kommunal Rapport 13.11.2023, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Kan en tilsatt i et større kontrollutvalgssekretariat med flere tilsatte og som leverer tjenester til flere kommuner, være medlem i et kommunestyre?

SPØRSMÅL: [Kommuneloven § 23–7](#) sier at kommunestyret skal sørge for at kontrollutvalget får sekretariatsbistand som tilfredsstiller utvalgets behov. Dette sekretariatet skal være uavhengig av kommunens administrasjon og de som utfører revisjon. For å ivareta uavhengigheten så står det videre noe om hvem/hva som sekretariatsfunksjonen ikke kan legges til, deriblant medlemmer av kommunestyret i den aktuelle kommunen.

I dag har vi flere av de større kontrollutvalgssekretariatene som har flere ansatte, og som kan ha kontorsted på ulike geografiske steder, selv om de tilhører samme sekretariat.

På den måten kan en unngå å være sekretær for den kommunen en selv bor i, og en trenger heller ikke dele daglig arbeidssted med kollegaen som er utvalgssekretær for den aktuelle kommunen. Dermed er det en viss fysisk avstand som muligens kan ivareta uavhengigheten som en kontrollutvalgssekretær skal ha.

Kan en tilsatt i et slikt kontrollutvalgssekretariat med flere tilsatte være medlem i kommunestyret? Er vedkommende faktisk valgbar, selv om sekretariatet en er tilsatt i leverer sekretærtjenester til den aktuelle kommunen?

Hvis ja, hvor stort må det aktuelle sekretariatet være, eller hvor stor må avstanden mellom den som blir folkevalgt og kollegaen som er sekretær for kontrollutvalget, være? Hvordan måler en dette?

Hvis nei, er da valget ugyldig om en tilsatt i et kontrollutvalgssekretariat er valgt inn i kommunestyret? Eller må vedkommende avslutte arbeidsforholdet i kontrollutvalgssekretariatet eller tre ut av rollen som folkevalgt?

SVAR: I [§ 23–7 tredje avsnitt](#) fastslås som alminnelig prinsipp at «Sekretariatet skal være uavhengig av kommunens eller fylkeskommunens administrasjon og av den eller dem som utfører revisjon for kommunen eller fylkeskommunen».

I fjerde avsnitt har vi så bestemmelser som utelukker tilsatte i kommunen eller fylkeskommunen, de som utfører revisjon for kommunen eller fylkeskommunen, samt medlemmer av kontrollutvalget, kommunestyret eller fylkestinget, fra «sekretariatsfunksjonen».

Dette er da ikke en bestemmelse som utelukker noen fra å kunne velges til eller tilsettes i de vervene eller stillingene som nevnes her. Det er tale om begrensninger i hvem sekretariatsfunksjonen for kontrollutvalget «kan tillegges».

Hvis det oppstår konflikt her, må den det gjelder, fratre sin stilling i sekretariatet. Valget som folkevalgt er endelig. Men problemet kan også løses ved at den folkevalgte søker kommunestyret eller fylkestinget om fritak fra vervet som folkevalgt. Det tror jeg det normalt vil være greit å få.

Så til spørsmålet om når denne bestemmelsen slår inn der sekretariatsfunksjonen for kontrollutvalget er lagt til et interkommunalt organ. Etter sin ordlyd er dette forbudet utformet med sikte på forholdet til den enkelte kommunen; «ansatte i kommunen eller

fylkeskommunen», «den aktuelle kommunen eller fylkeskommunen» og «i den aktuelle kommunen eller fylkeskommunen».

Problemstillingen blir da om denne utelukkelsen skal leses som et generelt forbud mot å tilsette i sekretariatet personer med slik tilknytning, til å delta ved behandlingen av *alle* saker som gjelder en av deltakerkommunene, eller om dette skal vurderes på linje med det vi gjør ved inhabilitetsreglene etter [forvaltningsloven § 6](#), at det som er forbudt, er at en tilsatt i sekretariatet på noen måte medvirker ved behandlingen av en sak som angår «hjemkommunen».

Jeg vil mene det siste. Forbudet gjelder «sekretariatsfunksjonen», ikke tilsettingsforholdet, og det er da naturlig å forstå dette slik at det skal vurderes fra sak til sak, men likevel slik at det også omfatter saker med sterke felles trekk for to eller flere kommuner, derunder den som den tilsatte har tilknytning til.

Trenger ikke danne et flertall for å få vedtatt et budsjett

Kommunal Rapport 11.12.2023, Jan Fridthjof Bernt er professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Hva gjør man når man ikke klarer å danne et flertall for budsjettforslaget?

SPØRSMÅL: I disse dager pågår budsjettforhandlinger i landets kommuner, og vi hører om problemer med å samle et flertall for vedtak for 2024. Hva gjør man, og hva kan man gjøre, i en slik situasjon?

SVAR: Årsbudsjettet er grunnmuren og rammen for all virksomhet i kommunen eller fylkeskommunen. Når det er vedtatt, er det, sies det i [kommuneloven § 14-5](#), «bindende for kommunestyret, fylkestinget og underordnede organer». I det ligger at det ikke skal brukes mer penger enn det som er bevilget i budsjettet, og ikke til andre formål enn det som er angitt der. Det eneste unntaket er «utbetalinger som kommunen eller fylkeskommunen har en rettslig plikt til å foreta», med andre ord for å oppfylle lovfestede krav til tjenestene eller rettslig bindende kontraktsforpliktelser.

Ved «den endelige avstemningen» ved behandlingen av forslag til årsbudsjett skal det stemmes over hvert enkelt fremsatt forslag som helhet ([kommuneloven §11-9 siste avsnitt](#)). Det betyr at avstemninger under saksbehandlingen over forslag til enkeltposter bare er «prøvevoteringer» for å kartlegge oppslutningen om disse, uten noen rettslig betydning. Det er bare endelig votering over forslag til årsbudsjettet som helhet som teller.

Som alminnelig regel skal vedtak i kommunale organer treffes «med flertallet av de avgitte stemmene». Det betyr at man må votere over de fremsatte forslagene i en sak hver for seg, og hvis ingen av disse får flertall, har man ikke noe vedtak. ([kommuneloven § 11-9, andre avsnitt](#)). Men kommuner og fylkeskommuner har etter [kommuneloven § 14–3](#) første avsnitt plikt til å treffe vedtak om årsbudsjett før årsskiftet, og det er derfor gitt særlige regler om votering om årsbudsjettet i [kommuneloven § 11–9](#).

I første runde votes det på vanlig måte over hvert enkelt av de fremsatte forslagene til årsbudsjett i sin helhet. Men hvis ikke noen av disse får flertall, holdes en ny votering hvor de folkevalgte må velge mellom de to forslagene som fikk størst oppslutning i første omgang. Det er da ikke adgang til stemme imot begge, og heller ikke til å stemme blankt, se [kommuneloven § 8–1](#) siste avsnitt.

Det betyr at det kan bli vedtatt et budsjett som ikke har tilslutning fra et flertall i kommunestyret eller fylkestinget, men som likevel vil være en bindende ramme for virksomheten i kommunen eller fylkeskommunen i året som kommer hvis ikke det senere treffes vedtak om endring av budsjettet etter de samme reglene.

Dette vedtatte budsjettet binder da både administrasjon og folkevalgte, også kommuneråd eller fylkesråd under parlamentarisk styringsform i hele det kommende år, hvis ikke man klarer å fremskaffe et flertall for endringer som innarbeides i et revidert budsjett.

En lovbestemt fullmakt som kommunestyret ikke kan frata ordfører

Kommunal Rapport 04.12.2023, Jan Fridthjof Bernt er professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Kan noen andre enn ordføreren være kommunens rettslige representant?

SPØRSMÅL: Kommunen ble saksøkt og dømt, men kommunen påanket dommen. I den videre behandlingen av saken i kommunestyret mente opposisjonen at ordfører i for stor grad talte saksøkers sak og ikke ivaretok kommunens interesser godt nok. De la derfor fram et forslag i kommunestyret om at tre andre representanter skulle være kommunens rettslige representant i den videre behandlingen av saken. Det var blant annet avtalt en kommende rettsmekling.

Har kommunestyret anledning til å fatte et slikt vedtak, så lenge det alltid er «kommunen ved ordføreren» som blir stevnet?

SVAR: Dette er et komplisert og vanskelig spørsmål med flere lag.

Utgangspunktet er bestemmelsen i [kommuneloven § 6–1](#) andre avsnitt der det fastslås at «Ordføreren er rettslig representant for kommunen eller fylkeskommunen og underskriver på kommunens eller fylkeskommunens vegne hvis ikke myndigheten er tildelt andre».

Siste del av det siterte – «underskriver på kommunens [...] vegne» – går på evne til å forplikte kommunen ved avtale eller lignende. Det er en bestemmelse om såkalt «rettslig legitimasjon» – det vil si evne til å binde kommunen også der det ikke foreligger noe gyldig kommunalt vedtak i spørsmålet. Dette er i seg selv et vanskelig og til dels usikkert spørsmål, men er ikke problemstillingen her. Det må avgjøres ut fra den forvaltningsrettslige eller kontraktsrettslige ugyldighetslære, avhengig av disposisjonens karakter. Se nærmere om denne problemstillingen mer generelt ved kompetanseoverskridelser, Markus Hoel Lie, *Kommunalrettslig representasjon*, Oslo 2011, og Oddvar Overå i Overå og Bernt, *Kommuneloven 2018 med kommentarer*, Oslo 2019, s. 107–114 (note 3). Spørsmålet ovenfor går derimot på første del av setningen som er sitert; bestemmelsen om at ordfører er «rettslig representant for kommunen», hva dette innebærer, og om ordfører kan fratas denne oppgaven i den aktuelle ankesaken.

Det er her tale om en lovbestemt fullmakt som kommunestyret ikke kan frata ordfører. Denne funksjonen som rettslig representant og den som underskriver på kommunens eller fylkeskommunens vegne, medfører ikke i seg selv noen kompetanse til å treffe vedtak eller inngå bindende avtale.

Å være «rettslig representant» betyr ganske enkelt å være den «som tar imot forkyndelser og meddelelser» i rettssaker ([domstoloven § 191](#) første avsnitt, jf. [tvisteloven § 2–5](#) første avsnitt).

Tvisteloven § 2–5 er det også en bestemmelse om at den som i denne egenskap er stedfortreder – altså her ordføreren – kan «delegere adgangen til å opptre som stedfortreder til en annen person som er tilsatt i rettssubjektet eller tilknyttet den delen av virksomheten som søksmålet gjelder».

Det betyr at ordfører – men bare ordfører selv – kan utpeke en annen person til å opptre på vegne av kommunen i en rettssak. Men dette er da et delegeringsvedtak – en tildeling av fullmakt til å opptre på *vegne av ordføreren* – noe som forutsetter at den som opptre på vegne av kommunen, kan instrueres av ordfører og skal opptre lojalt overfor de signaler denne gir.

Denne lovbestemte kompetansen til å opptre på vegne av kommunen er altså knyttet til rettssaker. Det som skjer i under rettergangen, bestemmer grunnlaget for og rammene for innholdet av rettens avgjørelser, både når det gjelder gjennomføringen av rettssaken og for rettens dom eller kjennelse.

Ordfører eller annen stedfortreder er bundet av og forventes å opptre lojalt overfor kommunestyrets vedtak og signaler, men det vil ikke være mulig å gjøre innsigelser mot utfallet av en rettssak på det grunnlag at ordfører ikke har opptrådt i ønske med kommunestyrets ønsker.

Dette gjelder også der det blir spørsmål om å avslutte rettssaken med et *rettsforlik*, enten etter reglene om mekling i rettsmøte eller kontakt med partene under sakens gang, etter [tvisteloven § 8-2](#), eller som resultat av rettsmekling etter [tvisteloven §§ 8-3 til 8-6, se § 8-5 nr. 6](#).

Ordfører, eller den som opptrer på vegne av hen, kan inngå et bindende rettsforlik som avslutter saken og får samme virkning som en dom, se [§ 19-12](#). Dette gjelder, sies det i forarbeidene til tvisteloven (Ot.prp. nr. 51, 2004–2005 s. 371), også der det er gitt instruks om ikke å inngå forlik, eller å forelegge forliket for øverste ansvarlige organ: «Blir instruks overtrådt, vil det imidlertid ikke hindre at parten blir bundet av forliket».

Under rettssaken forventes ordfører å opptre lojalt overfor kommunestyrevedtaket som nå overprøves rettslig. Men hen er ikke avskåret fra å gi uttrykk for sitt personlige syn på saken under rettssaken, så lenge hen ikke gir inntrykk av å tale på vegne av kommunestyret. Her vil det da være opp til motparten å innkalle vitner eller på andre måter dokumentere avvikende syn på saken og de faktiske forhold.

Legitimt å gi politiske signaler om hva man legger vekt på

Kommunal Rapport, 15.01.2024, Jan Fridthjof Bernt er professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Kan politikerne pålegge administrasjonen å være en næringsvennlig ja-kommune?

SPØRSMÅL: Et kommunestyre traff følgende vedtak etter et verbalforslag:

For å få mest mulig effektiv saksbehandling, og redusere gebyrtap i dispensasjonssaker innen plan- og byggesak, skal saksbehandlere følge disse prinsippene:

- a) Kommunen skal ha en utviklingsorientert holdning til private og utbyggere
- b) Kommunen skal være en næringsvennlig ja-kommune
- c) I dispensasjonssaker skal administrasjonen der det innstilles på avslag, og der utvalg for plan og miljø ber om det, levere en delt innstilling, slik at det også leveres en argumentasjonsrekke for innvilgelse av søknaden.

Mitt spørsmål er om dette er i tråd med forvaltningsloven og kommuneloven?

SVAR: Punkt a og b er direktiver fra øverste folkevalgte organ til administrasjonen, om hva det skal legges vekt på når den treffer vedtak plan- og bygningssaker eller avgir innstilling til folkevalgt organ i slike. Det er helt legitimt så lenge det er tale om politiske signaler om hva flertallet i kommunestyret og andre folkevalgte organer vil legge vekt på ved valg av alternativer innenfor det rettslige handlingsrommet for kommunalt forvaltningsskjønn.

Rent praktisk betyr det at de folkevalgte krever at de hensyn det her er tale om, blir presentert og vektlagt i saksutredninger om slike spørsmål. Det betyr ikke at disse hensynene skal tillegges avgjørende vekt i alle saksfremlegg fra administrasjonen i alle saker, og at man skal unnlate å presentere eller foreta en skikkelig drøftelse av hensyn som kan tale mot forslag som fremheves som utviklingsorientert og næringslivvennlig.

Administrasjonen har et selvstendig faglig ansvar for å sørge for en mest mulig fullstendig og balansert fremstilling og drøfting av de hensynene som måtte stå mot hverandre, se [kommuneloven § 13-1](#) tredje avsnitt: «Kommunedirektøren skal påse at saker som legges fram for folkevalgte organer, er forsvarlig utredet», som gjelder tilsvarende for kommune- eller fylkesråd under parlamentarisk styringsform, [jf. § 10-2](#) første avsnitt, andre setning: «Bestemmelser om kommunedirektøren gjelder på tilsvarende måte for kommunerådet og fylkesrådet hvis ikke noe annet er bestemt i lov». Dette er uttrykk for det generelle prinsippet som kommer til uttrykk i [forvaltningsloven § 17](#) første setning: «Forvaltningsorganet skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes».

I dette ligger ikke noe krav om at fremstillingen i saksfremlegget bare skal være en ren beskrivelse av fakta og argumenter for og imot bestemte handlingsalternativer. Det skal også foretas en kritisk, men lojal, gjennomgang av ulike synspunkter, men denne kan - og vil normalt - ende ut en konklusjon som er et forslag eller innstilling om hvilket handlingsalternativ som bør velges.

Dette valget er i siste instans folkestyrets kjerne; de folkevalgte organenes vedtak springer ut av og bygger på en *avveining* av motstående hensyn, der vekten av hvert av disse er et uttrykk for et *politisk* verdivalg, både når det gjelder hva kommunens arealer skal brukes til og hvordan, og hvilke virkemidler som skal anvendes for å oppnå det man ønsker. De rettslige kravene til saksutredning og beslutningsgrunnlag for kommunale vedtak er krav til fullstendige og korrekte *premisser* for innstilling og vedtak i den enkelte sak, ikke til vedtaket som sådant.

De folkevalgte organene kan gi signaler om hvordan de ser på den avveining som skjer ved slike vedtak, og be om administrasjonen legger særlig vekt på disse i sitt saksfremlegg. Dette

er ønsker som administrasjonen da naturlig vil søke å etterkomme, men de verken må eller kan sette skranker for å legge frem motstående hensyn eller forslag som legger avgjørende vekt på slike, hvis administrasjonen mener disse siste bør være avgjørende her.

De folkevalgte kan altså gi *signaler* om forhold de ønsker skal gis særlig oppmerksomhet i saksfremlegg, men kan ikke gi administrasjonen *pålegg* om hvordan saksfremlegget skal se ut. Et pålegg som det som formuleres i punkt c ovenfor, om at administrasjonen skal utarbeide *en alternativ innstilling* hvis det innstilles på avslag på søknad om dispensasjon, vil i denne form være ulovlig og i strid med bestemmelsene om kommunedirektørens eller fylkes- eller kommunerådets ansvar for saksutredning.

Men det er ikke noe krav at et saksfremlegg skal ende opp en i entydig anbefaling om hva slags vedtak som bør treffes. Kommunestyret eller det faglige utvalget vil kunne gi uttrykk for at de forventer at saksfremlegget fra administrasjonen legger vekt på å gi en balansert fremstilling og drøftelse av de ulike alternativene og viser fordeler og ulemper ved disse, uten å kunne ut i bare én mulig konklusjon.

Men bare to frittstående uavhengige saksfremlegg, kanskje utformet som rent advokatmessige innlegg for ulike alternativer - her innvilgelse av eller avslag på - søknad om dispensasjon - vil ikke være forsvarlig saksbehandling. Det er administrasjonens ansvar å foreta en selvstendig *kritisk sammenstilling* av saksfremstilling og argumentasjon til støtte for de ulike vedtakene, slik at de folkevalgte kan få et best mulig grunnlag for å ta stilling til det som her anføres.

Innspill til kontrollutvalgets arbeid

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Namsos kommune

Møtedato

23.01.2024

Saknr

07/24

Saksbehandler Einar Sandlund

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 23/355 - 9

Forslag til vedtak

Saken legges fram uten forslag til vedtak

Saksopplysninger

Hensikten med denne saken er at utvalgets medlemmer kan drøfte og fremme innspill til saker og forhold som kontrollutvalget kan ta tak i, eller diskutere om å få utredet en sak til et fremtidig kontrollutvalgsmøte. Da kan forslag om å sette opp saken fremmes i denne sak. I denne saken fattes det ikke konkrete realitetsvedtak (som i øvrige saker).

Eksempel på tema som kan tas opp (listen er ikke uttømmende):

- *Deltagelse på kurs/konferanse*
- *Forhold i kommunen som medlemmene har behov for å drøfte*
- *Ønske om orientering knyttet til et saksområde fra kommunedirektør eller sekretariatet i et fremtidig møte.*
- *Oppsummering etter regional kontrollutvalgssamling*

Vurdering

Sekretariatet viser til fellessamlingen for kontrollutvalg, kommunedirektørens orientering, samt årsrapporten for 2023 og er av den oppfatning en "oppsummeringssak" som denne i dette møtet kan være hensiktsmessig.

Kontrollutvalgets årsplan 2024

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Namsos kommune

Møtedato

23.01.2024

Saknr

08/24

Saksbehandler Einar Sandlund

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 23/355 - 7

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget vedtar det fremlagte forslag til årsplan for sin virksomhet i 2024.
2. Kontrollutvalgets årsplan oversendes kommunestyret til orientering

Saksopplysninger

Kontrollutvalget behandlet utkast til årsplan 2024 i sak 30/23 og fattet slikt vedtak:

1. *Kontrollutvalget tar årsplan 2024 til foreløpig orientering.*
2. *Ut fra drøftingene legges årsplan frem på neste møte og det legges til grunn:*
 - *Årsplanen deles i to: Må-saker(det vi må behandle i løpet av året) og saker som vi kan gjennomføre.*

Utkast til årsplan 2024 er endret slik at den viser hhv. hvilke saker kontrollutvalget *må* behandle, saker som er *årvisse* og saker som kontrollutvalget selv bestemmer(denne er ikke uttømmende).

Årsplanen for 2024 viser kontrollutvalgets planer for sin virksomhet og er utarbeidet på et overordnet nivå. Planen er ikke en detaljert beskrivelse av kontrollutvalgets virksomhet. Det legges opp til 6 møter i 2024. Utkast til årsplan må ses på som en skisse over de aktiviteter kontrollutvalget vil ta for seg i løpet av året, jfr. Tabellen.

Kontrollutvalget må uansett ha rom til å omprioritere dersom vanskelige og viktige saker skulle komme frem gjennom året. Årsplanen vedtas av kontrollutvalget selv og sendes kommunestyret til orientering.

Kontakten med kommunestyret

Som kommunestyrets organ for å drive kontrollarbeid, bestreber kontrollutvalget seg for å være kjent og synlig for medlemmene i kommunestyret. Når kontrollutvalget oversender saker til behandling, vil utvalgsleder være til stede i kommunestyremøtet, og sakene må være presentert slik at kommunestyret kan oppleve dem som nyttige og informative. Dette gjelder ikke minst rapporter fra forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll, som skal hjelpe kommunen til å forbedre tjenestekvaliteten.

Undersøkelse er også et aktuelt redskap for kontrollutvalget for å klargjøre fakta og ansvar i konkrete saker. Kontrollutvalget skal følge opp forvaltningsrevisjoner i dialog med administrasjonen.

Henvendelser fra publikum

Alle skriftlige henvendelser som kommer inn til sekretariatet blir vurdert og lagt fram for kontrollutvalget i hensiktsmessig form. Kontrollutvalget er ikke et klageorgan og behandler ikke enkeltsaker. Slike saker til å påpeke mangler i system og praksis.

Virksomhetsbesøk

For å ha god kjennskap til kommunens virksomhet og kunne kommunisere med ansatte, besøker kontrollutvalget kommunale avdelinger/institusjoner og selskaper der kommunen har eierinteresser. Utvalget bestemmer hvor ofte det ønsker å gjennomføre slike besøk.

Utvalgets faglige oppdatering

Medlemmene i kontrollutvalget får tilbud om å delta på faglige samlinger.

Erfaringene fra pandemien er at digitale samlinger kan være et alternativ til fysiske samlinger. Dette gjelder også kontrollutvalgets egne møter.

En vil prøve å legge opp til temasaker som opplæring.

Møteplan for kontrollutvalget

Aktiviteter/saker	23.01	07.03	25.04	06.06	27.08	12.11
Saker kontrollutvalget må behandle 2024:						
Årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning			X			
Bestilling av Risiko- og Vesentlighetsanalyser(ROV)	X					
Behandling av ROV		X				
Plan forvaltningsrevisjon			X			
Plan eierskapskontroll			X			
Revisjonsstrategi og uavhengighetserklæring						X
Årsmelding for kontrollutvalget	X					
Budsjett for kontrollutvalget	X					
Sak etterlevelseskontroll					X	
Oppfølging av forvaltningsrevisjon	X				X	
Bestilling av forvaltningsrevisjon	X				X	
Prosjektplan forvaltningsrevisjon			X			
Rapport fra forvaltningsrevisjon						X
Andre årsfaste saker:						
Godkjenning av protokoll	X	X	X	X	X	X
Referatsaker	X	X	X	X	X	X
Årsplan for kontrollutvalget						X
Saker kontrollutvalget selv bestemmer:						
Temasak opplæring		X			X	
Orientering fra kommunedirektøren/administrasjon		X			X	
Bestilling av eierskapskontroll					(X)	
Prosjektplan eierskapskontroll						(X)
Rapport fra eierskapskontroll						
Oppfølging eierskapskontroll						
Bestilling av undersøkelse						
Rapport fra undersøkelse						
Bestemme virksomhetsbesøk			X			
Virksomhetsbesøk				X		

Vurdering

Årsplan 2024 legges frem for kontrollutvalget til behandling og anbefales vedtatt med de endringer som kontrollutvalget selv bestemmer

Godkjenning av protokoll

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Namsos kommune

Møtedato

23.01.2024

Saknr

09/24

Saksbehandler Einar Sandlund

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/35 - 2

Forslag til vedtak

Protokollen godkjennes

Saksopplysninger

Protokollen gjennomgås i møtet.

Vurdering

Protokollen anbefales godkjent.